

Omvärldsfakta

FAKTABLAD FRÅN ARENA FÖR TILLVÄXT -

ETT SAMARBETE MELLAN ICA, SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING OCH SWEDBANK

Arbetspendlingen viktig för funktionella lokala arbetsmarknader

Att bo och arbeta i samma kommun är inte längre en självklarhet. 1970 pendlade 14 procent av de förvärvsarbetande över en kommungräns, år 2016 är det 34 procent. Bättre infrastruktur, kommunikationer, IT och privatekonomi samt ett mer flexibelt arbetsliv, bl.a. med möjlighet att jobba hemifrån, genererar en allt rörligare arbetsmarknad. Att arbetskraften också lägger mer och mer tid på att pendla är en företeelse som inte bara hänger samman med arbetsplatsernas belägenhet. Det är också en konsekvens av människors val, där boendet tenderar att värderas högre med värden som god livsmiljö, god service, trygghet och rimliga boendekostnader.

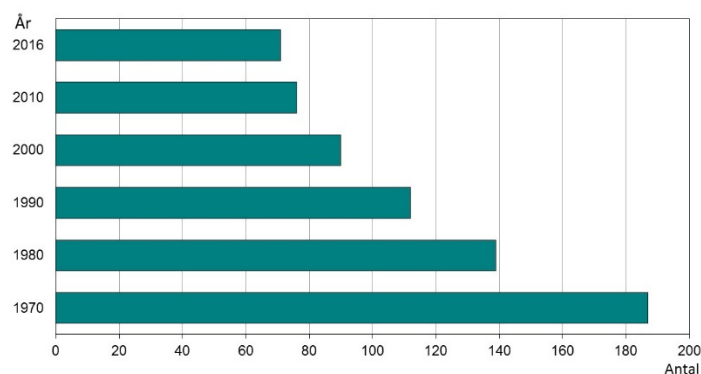
Regionförstoring är ett vanligt förekommande begrepp i samtalen kring tillväxt, inte minst som verktyg för lokal och regional tillväxt. Regionförstoring innebär att den geografiska storleken på den lokala arbetsmarknaden (LA) ökar, där arbetsmarknaderna bestäms i två steg:

- En kommun är *oberoende* om mindre än 20 procent av de sysselsatta pendlar ut från kommunen och om mindre än 7,5 procent pendlar till en viss kommun.
- Är kommunen *inte oberoende* knyts kommunen till den största utpendlingskommunen.

Komplementet till förstoring är att en region växer genom förtätning, med fler invånare inom det geografiska området. Regionförstoring är en effekt av arbetskraftens ökade geografiska rörlighet. Medelrestid per arbetsresa var 31 min år 2016. Antalet lokala arbetsmarknader har blivit färre och större som en följd av ökad arbetspendling, från 187 lokala arbetsmarknader år 1970 till 71 år 2016. Mellan 2015 och 2016

ökade dock antalet LA med två stycken, Vänersborg-Trollhättan utgör 2016 eget LA där 9 kommuner ingår (ingick tidigare i Göteborg LA) och Hällefors är 2016 eget LA (ingick tidigare i Örebro LA). År 2030 beräknar Tillväxtverket att det kommer finnas 54 LA.

Lokala arbetsmarknadsområden, 1970-2016

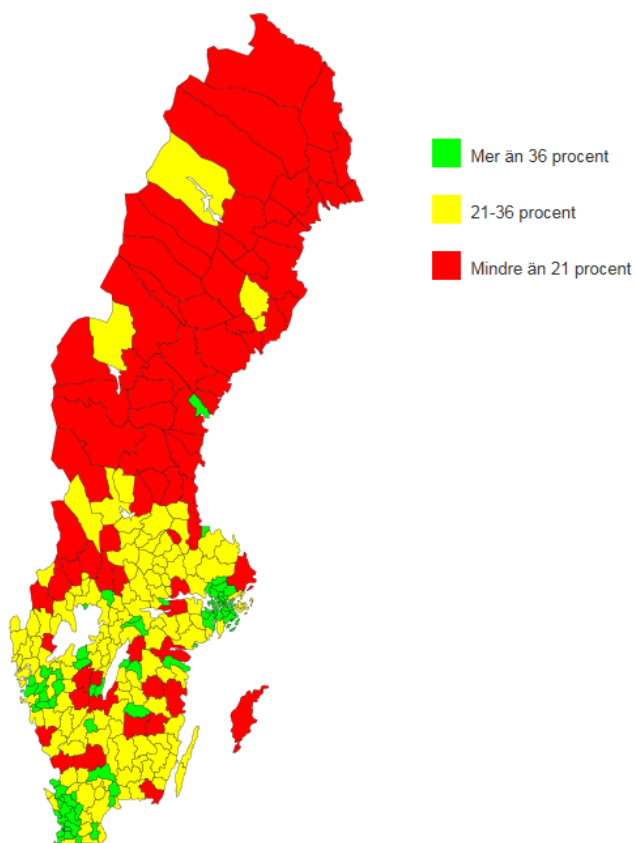
Hög pendlingsnivå bland högutbildade

Män arbetspendlar längre sträckor och längre tid än kvinnor och män arbetspendlar mer med bil än kvinnor, vilket medför att män generellt har tillgång en större arbetsmarknad än kvinnor. Detta kan i sin tur ha en begränsande inverkan kopplat till kvinnors förvärvsarbete. År 2016 var 44 procent av alla arbetspendlare över kommungräns kvinnor och 56 procent män. Fördelat på utbildningsnivå pendlar de med hög utbildning betydligt mer än de med lägre utbildning. Pendlingen, bland de förvärvsarbetande, är hög kring de tre storstäderna och i vissa kranskommuner nära en större stad. Åtgärder som minskar restiden mellan bostad och arbete i intervallet 20-40 minuter (från dörr till dörr), får störst effekt på resandet.

I norra Sverige är arbetspendlingen generellt låg vilket bl.a. beror på att pendlingen kan vara

betydande inom enskilda kommuner, p.g.a. stora geografiska ytor. Denna typ av arbetspendling fångas inte upp i den officiella statistiken. Delar av Dalarna, Värmland och Småland uppvisar ett liknande mönster som norra Sverige med låg pendling medan nivån är hög kring de tre storstäderna och i vissa förortskommuner till större städer som framgår i efterföljande kartor.

Andel arbetsinpendlare av totalt dagsysselsatta, 2016

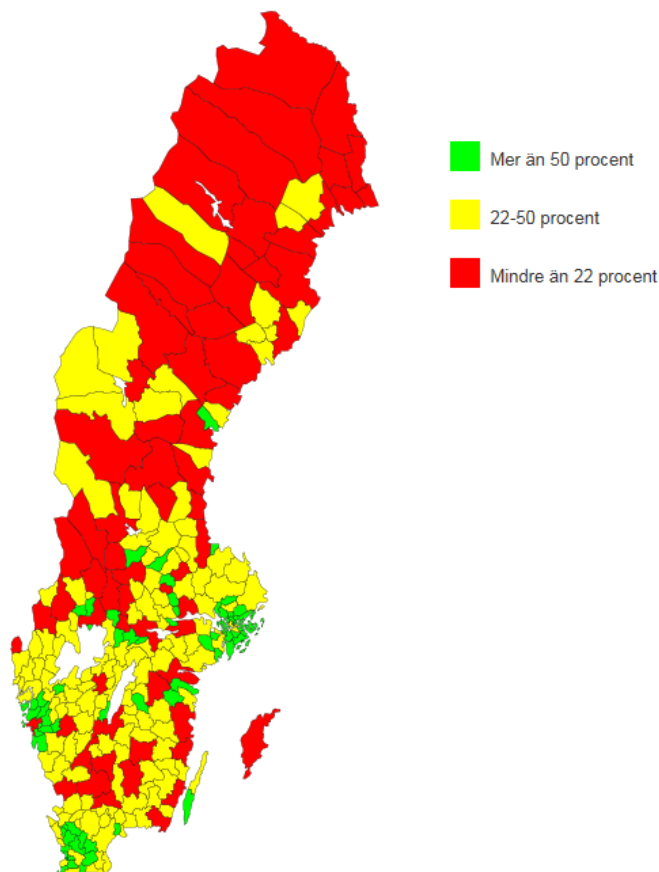

Stora lokala och regionala variationer

Av de drygt 4,8 miljoner förvärvsarbetande år 2016 var drygt 1,6 miljoner, motsvarande 34 procent, arbetspendlare över kommungräns. Men de lokala variationerna är stora. Av de förvärvsarbetande i Danderyd, Sundbyberg och Solna pendlade över 80 procent in från annan kommun medan inpendlingen till Gotland bara var 4 procent och ca 6 procent till Örnsköldsvik och Skellefteå. Mellan 2011-2016 ökade inpendlingen mest i Tanum och Askersund, 46 resp. 44 procent, medan Sorsele backade mest, -33 procent.

Utpendlingen toppas av Salem och Sundbyberg där drygt 80 procent av de förvärvsarbetande arbetade i annan kommun år 2016. Motsvarande värde för Kiruna var bara 4 procent. Mellan 2011-2016 ökade utpendlingen mest i Strömstad och Trollhättan.

Andel arbetsutpendlare av totalt nattsysselsatta, 2016

Arbetspendlingen i SCBs statistik utgår från nationella data vilket innebär att gränspendlingen till Norge, Danmark och Finland inte fångas upp. För kommuner som Haparanda, Malmö och Strömstad blir det därför en underskattning av arbetspendlingen.

Företagsförändringar påverkar pendlingen

Olikheter i pendlingsutveckling beror bl.a. på förändringar i den lokala företagsstrukturen, nya arbetsställen kan ha etablerats eller befintliga expanderat. Motsvarande påverkar det om arbetsställen lagt ner, flyttat eller reducerat sin verksamhet. Den positiva utvecklingen av gruvnäringen i Gällivare får bl. a. konsekvenser i form

av en tydlig ökning av utpendlingen från Jokkmokk. Nedläggningen av SAAB i Trollhättan har genererat ökning av utpendlingen, inte minst till Göteborg där infrastruktur och kommunikationer mellan de två städerna har förbättrats, både för väg och spårbunden trafik.

Regionförstoring främjar tillväxt

Större lokala arbetsmarknader bidrar till ökad flexibilitet och dynamik på den lokala arbetsmarknaden som gynnar såväl företagare som enskilda medborgare. En större lokal arbetsmarknad rymmer fler branscher och bidrar till att reducera sårbarheten vid t.ex. strukturomvandling. Ju större den lokala arbetsmarknaden är desto bättre är möjligheterna för företagare att hitta rätt kompetens och desto större är arbetsutbudet för den enskilde medborgaren. Att klara kompetensförsörjningen, både inom privat och offentlig sektor, är en nyckelfråga lokalt och regionalt och regionförstoring blir här en viktig pusselbit. Stora sammanhållna lokala arbetsmarknader kännetecknas generellt av en hög nivå avseende ekonomisk tillväxt, sysselsättning, etableringsgrad, lönenivå och befolkningstillväxt.

Efterföljande kommuntabell beskriver andel arbetsinpendlare i procent av dagsysselsatta år 2016 och andel arbetsutpendlare i procent av nattsysselsatta år 2016.

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Ale	38,4	68,8
Alingsås	27,1	41,3
Alvesta	32,8	44,2
Aneby	33,8	47,7
Arboga	32,9	38,9
Arjeplog	21,4	13,1
Arvidsjaur	14,6	15,6
Arvika	13,2	21,1
Askersund	24,5	35,3
Avesta	21,6	20,7
Bengtstors	22,6	23,6
Berg	18,4	29,0
Bjurholm	19,0	38,7
Bjuv	49,2	61,5
Boden	17,5	31,4
Bollebygd	46,6	67,3

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Bollnäs	18,4	22,0
Borgholm	21,0	27,6
Borlänge	35,8	23,5
Borås	23,6	17,8
Botkyrka	51,6	70,4
Boxholm	30,5	50,1
Bromölla	42,7	54,1
Bräcke	18,1	34,5
Burlöv	76,8	74,8
Båstad	41,3	41,0
Dals-Ed	26,4	23,9
Danderyd	80,7	75,9
Degerfors	30,2	51,0
Dorotea	15,8	18,2
Eda	31,6	22,5
Ekerö	41,6	62,0
Eksjö	37,3	24,9
Emmaboda	30,7	26,6
Enköping	26,1	38,5
Eskilstuna	16,2	17,8
Eslöv	38,8	55,6
Essunga	37,2	47,6
Fagersta	33,1	21,4
Falkenberg	21,7	24,5
Falköping	20,5	29,6
Falun	24,2	24,0
Filipstad	19,1	20,6
Finspång	30,3	26,5
Flen	27,3	36,1
Forshaga	30,6	60,2
Färgelanda	30,9	46,9
Gagnef	26,7	51,7
Gislaved	22,5	21,3
Gnesta	27,6	57,0
Gnosjö	40,4	25,4
Gotland	4,1	7,8
Grums	35,5	42,6
Grästorp	35,7	57,7
Gullspång	29,7	33,4
Gällivare	11,0	6,5
Gävle	20,1	19,2
Göteborg	34,0	18,9
Götene	41,4	43,4
Habo	41,3	60,9
Hagfors	12,8	19,0
Hallsberg	51,7	49,5

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Hallstahammar	34,8	50,4
Halmstad	17,8	16,2
Hammarö	47,2	70,4
Haninge	46,8	64,7
Haparanda	10,5	16,6
Heby	25,7	48,7
Hedemora	26,8	31,9
Helsingborg	34,8	28,0
Herrljunga	32,0	39,1
Hjo	23,8	43,9
Hofors	20,2	26,7
Huddinge	67,9	72,8
Hudiksvall	14,0	14,7
Hultsfred	20,8	30,3
Hylte	27,8	31,6
Håbo	36,7	65,9
Hällefors	17,4	19,8
Härjedalen	13,2	12,5
Härnösand	18,2	22,2
Härryda	62,7	69,0
Hässleholm	25,1	30,7
Höganäs	32,2	49,2
Högsby	26,1	42,1
Hörby	33,9	51,4
Höör	38,2	58,5
Jokkmokk	10,3	15,9
Järfälla	58,0	69,4
Jönköping	18,6	12,7
Kalix	10,4	17,3
Kalmar	26,1	20,2
Karlsborg	31,1	32,3
Karlshamn	23,0	29,2
Karlskoga	29,6	21,6
Karlskrona	17,5	14,1
Karlstad	31,7	19,8
Katrineholm	22,9	25,2
Kil	35,5	55,7
Kinda	19,2	37,5
Kiruna	11,1	4,0
Klippan	36,8	51,1
Knivsta	43,6	72,8
Kramfors	17,0	16,6
Kristianstad	23,8	22,1
Kristinehamn	22,2	32,5
Krokom	26,7	49,4

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Kumla	45,1	57,7
Kungsbacka	29,7	54,6
Kungsör	36,1	55,3
Kungälv	45,2	55,1
Kävlinge	45,1	70,3
Köping	30,5	27,7
Laholm	23,2	41,4
Landskrona	39,6	46,7
Laxå	31,9	34,4
Lekeberg	33,8	61,0
Leksand	24,5	29,1
Lerum	36,9	67,4
Lessebo	31,4	47,8
Lidingö	45,6	70,5
Lidköping	24,4	28,7
Lilla Edet	34,8	58,9
Lindesberg	24,0	25,4
Linköping	23,2	15,0
Ljungby	15,0	16,2
Ljusdal	12,2	16,2
Ljusnarsberg	25,6	33,4
Lomma	59,2	77,2
Ludvika	23,3	15,9
Luleå	20,6	10,6
Lund	53,8	40,3
Lycksele	12,4	10,6
Lysekil	24,7	28,2
Malmö	38,5	24,0
Malung-Sälen	22,3	12,7
Malå	20,7	21,7
Mariestad	22,2	33,1
Mark	21,8	42,2
Markaryd	35,8	23,4
Mellerud	19,5	30,7
Mjölby	38,6	42,0
Mora	25,1	19,1
Motala	17,9	33,3
Mullsjö	39,4	49,5
Munkedal	35,1	46,2
Munkfors	30,8	29,0
Mölnadal	71,6	66,4
Mönsterås	24,0	39,7
Mörbylånga	35,0	50,1
Nacka	58,2	71,0
Nora	22,8	45,4

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Norberg	34,2	51,3
Nordanstig	18,1	38,1
Nordmaling	20,7	41,8
Norrköping	20,2	19,3
Nortälje	12,8	32,3
Norsjö	15,2	21,6
Nybro	25,1	36,9
Nykvarn	49,6	73,3
Nyköping	21,4	26,0
Nynäshamn	21,0	55,9
Nässjö	25,4	31,7
Ockelbo	22,2	39,2
Olofström	39,1	23,5
Orsa	29,7	45,9
Orust	23,4	46,0
Osby	31,3	46,3
Oskarshamn	23,3	11,0
Ovanåker	20,0	19,6
Oxelösund	43,5	40,6
Pajala	9,9	18,6
Partille	63,7	76,2
Perstorp	47,7	42,0
Piteå	9,3	18,6
Ragunda	17,4	23,6
Robertsfors	16,3	40,3
Ronneby	25,4	32,1
Rättvik	20,5	35,4
Sala	22,6	38,8
Salem	50,6	80,6
Sandviken	28,3	26,5
Sigtuna	61,7	49,4
Simrishamn	24,4	30,4
Sjöbo	32,3	53,8
Skara	40,4	40,5
Skellefteå	6,0	6,4
Skinnskatteberg	30,9	38,2
Skurup	37,5	61,2
Skövde	35,4	20,0
Smedjebacken	24,2	49,8
Sollefteå	10,3	13,5
Sollentuna	67,2	75,9
Solna	87,3	74,1
Sorsele	9,5	24,0
Sotenäs	26,0	26,1
Staffanstorps	59,8	76,1
Stenungsund	50,0	50,5

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Stockholm	45,7	26,6
Storfors	37,8	56,0
Storuman	11,4	14,5
Strängnäs	22,1	45,5
Strömstad	21,5	12,7
Strömsund	9,7	13,7
Sundbyberg	80,6	82,4
Sundsvall	17,7	11,3
Sunne	16,5	26,2
Surahammar	31,9	55,1
Svalöv	39,8	63,4
Svedala	60,0	72,2
Svenljunga	30,4	45,6
Säffle	22,5	24,6
Säter	31,6	55,8
Sävsjö	23,7	29,3
Söderhamn	14,5	18,5
Söderköping	36,5	58,5
Södertälje	44,9	36,7
Sölvesborg	30,1	40,6
Tanum	26,5	31,5
Tibro	33,2	47,7
Tidaholm	19,5	34,1
Tierp	24,3	43,9
Timrå	39,2	57,3
Tingsryd	28,1	28,6
Tjörn	29,9	54,0
Tomelilla	37,7	47,8
Torsby	20,2	14,7
Torsås	27,0	43,1
Tranemo	32,8	31,6
Tranås	23,6	22,2
Trelleborg	25,5	49,2
Trollhättan	37,8	33,0
Trosa	30,0	53,6
Tyresö	45,0	73,1
Täby	62,8	72,2
Töreboda	29,0	39,4
Uddevalla	30,5	33,4
Ulricehamn	20,3	34,5
Umeå	12,4	9,1
Upplands Väsby	58,2	70,7
Upplands-Bro	56,7	69,6
Uppsala	21,7	23,2
Uppvidinge	30,3	24,6
Vadstena	39,3	42,4

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2016	Utpendling, % av natt- syss. 2016
Vaggeryd	26,2	38,5
Valdemarsvik	22,6	35,1
Vallentuna	47,5	72,3
Vansbro	11,9	18,8
Vara	35,2	32,6
Varberg	19,7	22,8
Vaxholm	41,0	70,7
Vellinge	42,9	67,9
Vetlanda	18,5	18,8
Vilhelmina	6,4	17,3
Vimmerby	24,2	22,0
Vindeln	25,0	25,0
Vingåker	29,6	43,4
Vårgårda	39,8	45,6
Vänersborg	34,2	46,4
Vännäs	29,4	49,9
Värmdö	34,3	63,1
Värnamo	22,2	20,8
Västervik	8,2	13,4
Västerås	20,1	18,0
Växjö	22,2	16,1
Ydre	23,3	45,2
Ystad	34,3	37,0
Åmål	22,4	28,8
Ånge	12,0	20,2
Åre	17,2	22,3
Årjäng	13,2	12,3
Åsele	12,1	19,3
Åstorp	56,9	61,2
Åtvidaberg	21,8	50,5
Älmhult	38,2	17,7
Älvdalen	14,6	22,0
Älvkarleby	38,1	59,6
Älvsbyn	15,2	25,9
Ängelholm	37,7	43,6
Öckerö	23,3	53,9
Ödeshög	21,9	41,9
Örebro	22,7	17,6
Örkelljunga	35,8	43,2
Örnsköldsvik	6,2	7,6
Östersund	20,0	12,0
Österåker	27,2	64,0

Östhammar	23,9	30,4
Östra Göinge	33,4	49,0
Överkalix	13,1	16,3
Övertorneå	11,2	20,6
Riket	33,8	33,8

Källa: SCB och Trafikanalys

Faktabladet finns att tillgå på www.arenafortillvaxt.se under "Fakta & Publikationer". På hemsidan finns statistikverktyget Tillväxtguiden, med 33 tillväxtnyckeltal per kommun.
Vid frågor kontakta Per Sandgren, e-post: per.sandgren@skl.se, tel: 076-5430135